

רה"מ ש. פרס:

היום, על-דעת חברי הממשלה, נפרסם הודעה בענין אסירי ציון והעינוי של ברנשטיין.

השר י. צור:

אני עובר לנושא של קליטת יהודי אתיופיה. ראשית, ברצוני לומר, שנגרם נזק גדול ע"י פרסום המבצע כולו בעתונות האמריקאית, ובעיקר, בעתונות היהודית. אפשרות להכפיל את הקצב, נגנזה בינתיים, בין השאר, משום שאנשי הסוכנות דיברו מעבר למה שמותר במסגרות יהודיות והדברים האלה דלפו בקצב מהיר. לכן, אני פונה ומבקש מהשרים הנוסעים ומדברים על כך, שבחדשים האלה, שהמבצע מתרחש ומתקיים, יתנו עדיפות עליונה לצד המבצעי ולהצלחתו.

היות והדברים די סגורים ודולפים רק קטעי דברים, אני רוצה למסור אינפורמציה, בקצרה. מתחילת המבצע לפני 4 שבועות ועד היום הגיעו 3,500 נפש. הם מגיעים ב-3 טיסות בשבוע - כ-250 - 300 איש בטיסה. זה בנוסף להגעות שמטפטפות כפי שהיה בטרם תחילת המבצע. כלומר, זה בערך רבע מהמספר המשוער בהיקף המבצע כולו. מדי שבוע, אמורים להגיע כין 750 ל-1,000 - זה תלוי גם בהגעות הרגילות.

כפי שהשרים זוכרים, אמרנו, שהקושי הגדול הראשון שנעמוד בפניו, אלה פתרונות הקליטה המיידית בדיור. היו לנו 4 אמצעים: מרכזי הקליטה הקיימים, רכישת דיור והפיכתו למרכזי קליטה, שבחלקו יהפוך אח"כ, לדיור קבע, סידורים ארעיים וקליטה זמנית בבסיסי קליטה ומיון שהם רק לימים מספר.

בסידורים הארעיים אנו כוללים מחנות ובתי הבראה של צה"ל. צה"ל העמיד לרשותנו את כל כתי ההבראה שלו עם יחס חם מאוד ומהיר - דבר שחייב את הצבא להצטמצם וללחוץ את עצמו. יש שם 2,000 מקומות. כמו כן,

מ"מ רה"מ י. שמיר:

איזו פעולה מציע אתה להפסיק?

השר ג. פת:

איסוף הכספים באמצעות המגביות. אפשר לחזור לזה בעוד חודש ימים, אחרי שהיהודים יהיו כבר כאן ואז - לא יגרם הנזק, כי כל אסיפה כזאת נעשית בפומביות רבה וכל רב המתאר את הדברים בצבעים כהים יותר - מצליח לאסוף כסף רב יותר, אבל הפרסומת בעתונות גם היא גדולה יותר.

אני חשתי מכך מאוד, כי ב"ניו-יורק טיימס" היה כתוב, שעוברים דרך סודן וכו'.

לכן, אני שואל - האם לא כדאי לעכב את הפעילות

הזאת לחודש ימים?

השר י. בורג:

בלי דמעות - אין דמים.

השר ג. פת:

לכן, אני מציע לעכב זאת לחודש ימים, עד אשר יבואו הפלאשים ארצה, מבלי שנזיק להם.

שאלה אחרת, שאולי ישיב עליה שר הבטחון: אני

מבין, שחלק מהצעירים, מבין עולי אתיופיה, השתלמו כבר בכמה יחידות של צה"ל?

השר י. רבין:

רק בתחילה - כמה עשרות בלבד.

סגן רה"מ ד. לוי:

לצורך המבצע המיוחד הזה - הוקם צוות מיוחד במשרדי ועל פי הנחייתי - יש לו את כל הסמכות לפעול כך, שכל מה שעומד לרשות המשרד מבחינת דירות - יוקצה לנושא, לצורך קליטת העליה הזאת, בשיתוף-פעולה עם משרד העליה והקליטה.

בסוף כל חודש סיימנו מסירת יותר מ-300 יחידות דיור ומזה חודש שמעמידים אנו כ-400 יחידות דיור, חלקן הגדול - דירות חדשות, שהעמדנו לרשות המבצע הזה. כמעט כל הרכוש התפעולי העומד לרשות משרדנו, בקשר לבעיות השונות, כולו קודש למטרה זו.

יש בעיות קשות ואם מגיעים אנו להסכמה בצוות המשותף לנו ולמשרד הקליטה, לגבי מספר מקומות שאליהם איננו שולחים את העולים, בינתיים - זה נובע מסיבה אחת בלבד, שהמצב הסוציו-כלכלי והתנאים החברתיים שם - קשים.

בלבטים אלה שלנו, הגענו לעת-עתה, לרשימה של מקומות, שלהם היכולת הכלכלית-חברתית לקלוט עליה זו, שדורשת הרבה-הרבה סובלנות וחום.

אותם מקומות שהוזכרו כאן, שאליהן עדיין איננו שולחים את העולים האלה - הסיבה לכך טמונה בתנאים הקשים שם ובעובדה שהאוכלוסיה שם כמעט הומוגנית.

יש לצייין, שבמספר ערי-פיתוח - עולים אלה נתקבלו בחום, בצורה שמניחה את הדעת.

אנו משתדלים להגיע, בכל כוחנו, להבנה עם ראשי אותן ערים, או מועצות מקומיות, שלא אחת יוצאים בהצהרות הפוגעות בתהליך זה ועד כה, חושבני, שזה הוכתר בהצלחה.

כמובן, שמקום שהינו מרוחק, קטן וחלש ויש בו אבטלה - הכוונה לשלוח לשם עולים אלה - מעוררת מיד תגובה מעיקה של ראשי אותם ישובים וצריך להבין את מניעיהם, אם כי לא להסכים ולהשלים עם זה.

אדוני ראש-הממשלה, היתה ישיבה בראשותך, יחד עם כל הגורמים, משרדי הממשלה הנוגעים בדבר והסוכנות היהודית, שם סיכמנו על פעולה מיוחדת אד-הוק. מאחר שמדובר בכל אחד, כלומר: מספר מוגדר של עולים, שצריך להביא אותם במבצע זה, קבענו כיצד נייערך לקראתם. ענין בתי ההכרעה וכיוצא באלה - אלה דברים זמניים ביותר.

מ"מ רה"מ י. שמיר:

וגם יקרים ביותר.

סגן רה"מ ד. לוי:

הם גם יקרים ואינם מהווים ולו גם פתרון זמני. לכן, הוחלט על תקציב משותף ועל גישה מיידית לרכישת 500 יחידות-דיור ולבנית 600-700 יחידות-דיור למטרה זו.

אמרנו, שאם הדבר יעשה בהתאם להחלטה זו, במהירות המכסימלית, אזי נוכל לומר, שאנו ערוכים לקליטה. חלק הארי מתקציב זה, לשנה זו,

הובטח כבר ואת זאת לקחה עליה הסוכנות היהודית. חלק אחר - מתחלק לשנתיים, מוקצב על-ידי הממשלה, חלקו הקטן, השנה וחלקו האחר, בשנה הבאה וזה יכול להיות עד סוף השנה.

מבחינת משרדי, ניתנו הנחיות, כולל תכניות-מגירה, כולל פעולה, שהייתי מגדיר אותה כבעלת עדיפות ראשונה במעלה. מנכ"ל משרד האוצר לקח על עצמו לטפל כתיאום עם הסוכנות היהודית ועם משרד הבינוי-והשיכון. הדבר הזה נראה למקבלי ההחלטות, כסגור. לצערי הרב, זה נמשך ועל כן, אינני רוצה להיכנס עתה לפרטי-פרטים, אבל מה שצריך לעשות הוא - לגשת לביצוע ההחלטה שנתקבלה כבר, ללא דיחוי. אחרת, כל ההערכות שלנו לא ישאו פרי וגם נכונות הסוכנות, כפי שחושש אני מאד, תלך ותכורסם. אני אומר זאת, כמי שמכיר קצת את מערכת היחסים בתחום הכספי בין הממשלה והסוכנות היהודית.

אם לא יעשה דבר, כדי שהסידורים הכספיים יתבצעו במהירות - עוד יתברר לנו, שפה ושם ישנם תפקידים נוספים, או קשיים שיתעוררו ותהיה התחמקות גם מהתחייבות זו.

לכן, מפאת הדחיפות והמצוקה שצופה אני כבר עתה, אדוני שר האוצר - מנכ"ל משרד האוצר צריך לתאם במהרה את העברת אותו הסכום, שהסוכנות התחייבה עליו, כפי שקיבל על עצמו. כמו-כן, צריך לדאוג לאותו חלק קטן, שעליו התחייב האוצר לשנה זו, כדי שלא נפגר אחרי ההכנות, שקבענו, שיעשו.

אני חוזר ואומר, שבמשרדי, כל מה שצריך היה למחזר - השקענו; שיפצנו מה שצריך היה לשפץ ורכשנו דירות. דירות שהיו במסגרת של טרנספרים, של בעיות חברתיות - הפסקתי לטפל בהן. עשיתי זאת בצער רב מאד, מפאת הציפיה של אותן משפחות שחיכו לתורן לעבור מדירות רעועות לדירות יציב, ראוי לשמו.

כתוצאה מזה עיכבתי ויעדתי את אותן מאות דירות, לצורך קליטה זו. אך אם לא נזדרז לבצע את ההחלטה שקיבלנו על עצמנו, יגיע רגע, שבו אבוא אל הממשלה ותהיה הצעקה אשר תהיה ואומר: אין. אם ההכנות לא יעשו עכשיו - אנחנו נפגר, כי כל הענין הזה קשור בהכנות רבות מאד, בהעברת תכניות אד-הוק והקצאת הקרקעות העומדות לרשותנו כולן, פרופר, למטרה זו.

אם לא תהיה אותה תחושה של דחיפות גם אצל הגורמים האחרים - לא אוכל להגשים זאת וכאשר תתפוצץ, חלילה, בעיה זו - נתחיל לרוץ שוב לבתי-מלון פה ושם ואז, אי-אפשר יהיה לשמור על אותה סודיות, שאנחנו אומרים שחיונית היא, להרמת המבצע הגדול הזה.

על כן, אדוני ראש-הממשלה, הדבר הזה צריך להעשות

במהרה.

מ"מ רה"מ י. שמיר:

אני רוצה להוסיף כמה מלים, באשר לפרסום המזיק, שנעשה בעתונות האמריקאית, בקשר לכל המבצע הזה.

כאשר הייתי בלוס-אנג'לס, כדי להשתתף בארוע לכבוד ארמנד האמר, טלפן אלי ראש-הממשלה וביקש לכנס בדחיפות את ראשי המגבית והסוכנות, כדי לעשות מאמץ מיוחד ולאסוף סכום כסף ניכר, כ-100 מיליון דולר, כדי לכסות את הוצאות המבצע הזה, שהוא מבצע-חירום וזה תפקידה של הסוכנות לעשות זאת.

קטעתי את התכנית בלוס-אנג'לס, אני צריך הייתי להיפגש עם מספר גורמים ולמרות מרווח-הזמן הקצר - החברים בניו-יורק הצליחו לכנס מספר גדול, יחסית, של הנהלת המגבית וכל הגורמים העוסקים בכך. במקרה, שהה במקום גם מר דולצ'ין, יו"ר הנהלת הסוכנות וקיימנו התייעצות עם אנשים אלה.

סיפרנו להם את הדברים ופניתי אליהם שיעשו את המאמץ הזה. היו להם ספקות מסויימים ביחס לגודל הסכום וכך ביחס לאפשרות להימנע מאיזה שהוא פרסום. הם אמרו, שבתנאי ארה"ב, קשה מאד לאסוף סכום כסף גדול, מבלי לפרסם את הדברים ולהסביר לאנשים, מדוע ולשם-מה צריך לתת את הכסף.

בתוך הדיון הזה, השתדלנו למצוא אילו שהם נוסחאות, שמותר לומר אותן ויחד עם זה, העמדנו אותם על הסכנה שבדבר.

הם התגייסו במהירות ואני מוכרח לציין זאת, אם כי היתה סקפטיות מסויימת בקרב מספר אנשים, שלא יצליחו לעשות זאת.

עתה, כאשר ביקרתי שם, נפגשתי עם שניים מראשי-המגבית והם אמרו לי, שישנה הענות רצינית מאד ויאסף סכום כסף גדול. אך ענין הפרסום, בתנאים של ארה"ב, ממש בלתי-אפשרי להימנע ממנו.

כך קרה שהדבר פורסם. אני חששתי, שזה יפסיק לגמרי את הענין, אך למזלנו, זה לא נפסק, אבל מוכרחים לקחת בחשבון, שזה סיכון שצריך לחיות אתו תמיד.

אם זה לא גרם להפסקת המבצע, אני מקווה, שהאטת המבצע תהיה זמנית בלבד וההגיון מחייב, שבגלל סכנות אלה צריך להחיש את המבצע ולא להאיט אותו. אני מקווה, שנתגבר על הדבר הזה ולא הייתי מציע להאשים איש בפרסום שכשלעצמו, אם גרם, או עלול היה לגרום נזק.

השר א. נחמקין:

אני רוצה לשאול, האם הם משתלבים בעבודה? אני מבין, שבחלק מהעיירות - אחת הסיבות שלא רצו לשלוח לשם את הפלאשים - היא בעית